

Er Spontailleur

Hoari feitus é tèt loden

Tennet diar Sorbienneu er Vro

get

GUILLAM ER BORGN,

a Seglian

Labour loréet get Kevredigezh Br eih, é Pontrèu, ér blé 1909)

Molladen saùet get DIHUNAMB

én Oriant

1911

Tud en Hoari

MATAU CHISTR, *labourér-doar.*

UR SPONTAILL, *tok bras Lann Pendavad*

FRANSEZ, *meùel Matau.*

ER GANNEREZED NOZ

KAR EN ANKEU

ER HORIGANNED

OGUST EN DEN BOS, *bugul*

ER SORSEREZ

SATAN

KETAN LODEN

(Er hoariléh e zou ur lann vras. Guélet e vé, en ur horn, ur bar benal.)

MATAU CHISTR

(E tonet ag er foér, ur banér doh é vréh, ur vah en é zorn ; ean e gan en ur vransellat)

Ret mat e vout'ein hoah Mont d'er gér ar men
goar Me fen e zou pon - nér ha goann é men diù
har Mar - sé é strebau - tein me goéhou ar en doar Hag
e chomoune - zé d'en tréz ar en hent kar.

Ret mat e vou d'ein hoah mont d'er gér ar men goar ;
Me fen e zou poñnér ha goann é men diùhar,
Marsé é strebautein, me goéhou ar en doar
Hag e chomou nezé, d'en tréz, ar en hent kar.

★★

Mar koéhan ar en doar, mé e saùou arré ;
En ur héli en hent, hemb monet d'er hosté,
Aveit derhel plénoh, ranblamb grés, ér giz-sé.
E vein sur mat ér gér kent ma vou splann en dé.

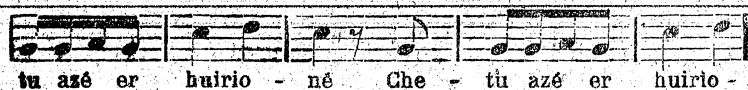
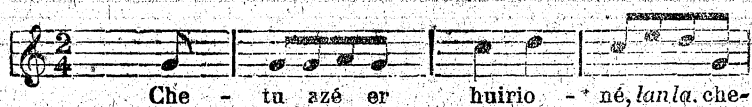
(E' arrest hag é sél doh en amzér)

Tioél é en noz hinoah, èl ur forn. Mal é mé saùou er loér.
Hantér-noz é péchanj ? Dam, er vestrez e skandalou start en
taul-men hoah ; meit, me lar er huirioné, en hani en des

degaset er mod de vonet de Bondi en un dé, e oé é spered édan é voteu ; ia, édan é voteu. Marù é guerso, ha guelazé. Tud sord-sé ne zelihent ket donet d'er vro-men de lakat droug d'er réal.

Mont de Bondi en un dé, me heh tud ? Ret é bout fol enta, fol brein. Me lar mé, deustou nen don ket pèl neoah, é rinkér tri dé : unan de vonet, unan de zonet d'er gér hag unan de chom inou d'hobér en aférieu ha d'ivet ur huél chistr, get plijadur ha nepas el unan hag e vé er jandarmed ar é lerh, malachtoar !

(Ean gerh un heñrad en ur gañnein :)

Chetu azé er huirioné

Ken splann el en héaul de greisté

★★

Groamb-ni d'hur chonj, d'hur volanté
Lauskamb er ré sot a kosté.

(E arrest)

Ha, ha, ha ! Pe chonjan én dud sot-sé hoah hag e huél spontailleur, dalhmat : spontaill duhont, spontaill dumen, spontaill geté ou unan, é ta fars d'ein. Pe vehent é me léh hinoah, kén tioél el men dé, tréhet e vehent grons. Meit-mé, eurus on, nen des spontaill na diaul erbet eit gobér eun d'ein. Nann, nag é vehé diragonn azé mestr en diauled ag en ihuern ! Goah e toujan me moéz... pe vein arriù ér gér !... Pe fach honneh, nen des ket goah diaul aveiti.

(Ean e gleu trouz)

Petra, petra em es kleuet ? trouz ? Marsé é hes unan azé, fariet élonn me unan, rak nen don ket mui ar en hent mat : divarchet em es get en amzér tioél-men.

Più a zou azé ? — Più e zou azé ? — Reskondet mar doh biù ! Hanni ne lar gir ? Gózik é ta eun d'ein eùé, seùel e hra me zok ar me fen ; hirisein e hran. Ia, ha chetu un-dra benak duhont ar greiz en hent : un dén ? ur hi ? ur jau ? nen don ket eit gout ; ha fiein tostet rè meit ur som ne hran ket. Neoah méh em es élkent, kavet eun marsé ag ur hah hembkin. E han de houiet, goaharzé !

(Ean e sél doh er bar benal hag e hoarh)

Ha, ha, ha, ha ! Elkent, elkent ! Ur bar benal, hag er hemér, aveit ur jau ! Ret é bout inosant mat. Ne vern ket, un aral é me léh en dehé bet eun é hoalh. Meit mé, psst... Ne oen ket ré fier ur sord : un tammig muioh é oen vatet, el ur verh, get ur bar benal. Ha, ha, ha, ha !

(Ean e huél doh é gosté ur spontaill, ur dén bras gusket é du ; un tok bras ar é ben ; ur vah hir en é zorn ; ur varüen huen, hir dehon. Ne gonz ket. Doh er guélet, Matau e lausk é banér de goéh d'un tu, é vah hag é dok d'en tural hag, el mé kerh, er spontaill en héli.)

O men Doué, men Doué ! Aiou, aiou, aiou enta ! Più, più, più oh hui ? laret d'ein più oh abalamor... Pardon e houennan genoh ; pardon, men Doué, sent ha santézed !... Meit petra e faut d'oh ahoel ? Konzet enta !... Nitra. Mut pé marù é hennan. Er spontaill tok bras, merhat, en hani em es kleuet konz anehon liés. Ha penaus mont d'er gér ? Kollet é me hent d'ein guerso amzér ; fariet on eit mat. Er lann vras-men é vou ret d'ein pas en noz hinoah. Ne houian ket émen é hon. Er hreisté e zou duzé pé er holern ? Goaharzé é han ar en tu-men, ne houian nitra... O intron Varia ag er Voustoér ha Kelüen béniget, béniget, béniget !

(Mont e hra kuit. Doh er hleuet, é veùel e arriù ar é lerh d'er hlah)

FRANSÉZ, MEUEL MATAU

(Ur lantern en é zorn ; ean huch en ur arriù)

Matau ! Matau Chistr ! — Matau ! — Nitra. Deusto d'émen é ma ean oeit, er meud-sé ?

Er vestréz e laré d'ein : Kerhet de glah men dén e zou chomet dré-zé ar en hent. A ! ia meit penaus er havet ? Chetu guerso amzér é hon mé é troiellat dré er lann vras-men, ha ne gavan

dén-erbet. Me chonje-bout er hleuet é konz-amen tuchant, meit um drompet em es p'en dé guir nen des ket hañni.

(Ean huch hoah)

Matau !... Sukr eiton. E han mé d'er gér aben ; ne dalv ket er boén d'ein monet pelloh. Nen don ket sot erhoalh eit monet d'hober tro er loér ar é lerh.

A ! meit nann !

(Ean ia eit monet kuit)

Sél, chetu un tok amen. (Ean er cher) Hani er mestr merhat ? Ia, hani er mestr sur : unan ront, plat velouzennet èl é hani, ha chetu er vah.

(Ean hé cher eù)

O ! en dén ne zeli ket bout pel ahanemen. En anpouizon-sé e zou ken mèu, ken mèu, ken mèu él ur sonnér ; ken ront él ur poch binieu m'en des hadet é dreu hed-ha-hed d'en hent, ha oeit de gousket en un toul benak. Huchamb hoah ur huéh : Matau !

(Ean e strebaut doh er banér ken ne goéh gozik)

Aiou ! Aiou ! Sapré guiz ! Skoeit em es me zroed dohton ken nen des tarhet. Meit marù é a dra sur. O ! ia, merhat é ma marù kenevé-sé en dehé termet pé demantet. Skoeit em es ken start ken nen dé diauzet me zroed d'ein.

(Ean cher er banér)

A ! ia, er banér é, ché. Un dra vat eit er boulom. Me gred erhoalh en dehé laret d'ein bean chanj léh de skoein. Ne vern ket, ne laran meit guir, chetu un dén disoursi azé ur sord. Ha pé hran mé ur banboch, me ia d'er gér get er péh e vé genein ahoel, propikoh eit en dra-men. Me mestr mé, pe za ag er foér, e vé é dok é Kimperlé, é banér ér Gémené, ha ean... get en diaul ! Nen dé ket farsal é, ia get en diaul ! En Eutru-zé e bas amen bamnoz ; guéh é vé él ur hi du ; guéh èl ur lé bréh ; guéharal èl ur hohlé tarù pé ur jau spontet hag e ia d'er pear zroed. Er Halleued e hra er lougarou anehon. Ne kran ket forh pé hanù : lougarou, lé bréh pé ki du ; meit en diaul é hennéh ataù, hag a gement e gav ar é hent en ur stad fal : heidi ! houp ! ar é gein, hag arauk ; ne vou ket mui guélet er vro-men. Rah en dud e houi penaus Matau, pe vé mèu, en des en akoustumans de douiet èl ur chartour. Nen don ket soéhet é vehé oeit geton.

Deustou petra e zou ér banér-men ? Sord-men e zou poñner merhat, eit er vrasted. Gorteit un tammig, é han d'hober en invantoér abarh hag é vou gouiet pen d'en treu.

Bara chuen ! pas, n'em es ket nan. Pébr... halén... rousin... poenteu... tacheu ha nitra erbet eit torrein er séhed ? Geou,

geou, kavet é en néh ; kavet é er vouteill ; meit dihoallamb, inarsé é na pétrol é ? Pe vou divondet é houiein erhoalh. Doh er vlaz é hein dehi

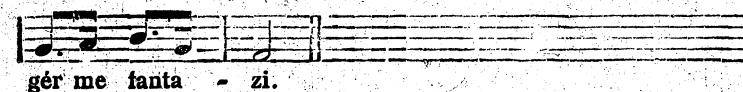
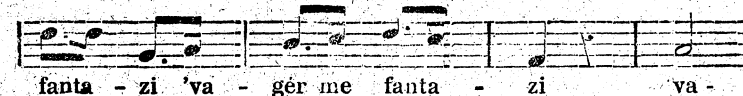
(P'en dé divondet)

Iou, ou, ou ! Guin ardant, kanderù, bremen é hei ur bannig d'en dias aben. Gouniet erhoalh em es ean é postal dré-zé.

(Ean azé ar er banér hag e iv get er vouteill)

A ! Sord-men e hra ur riolen hed-ha-hed, hag e hra vad d'er galon ; hag e lak un dén de vout apert. Bremen é larein ur soñnen aben, meit unan revé er giz koh, guel eit er ré neùé-zé get ou inosantaj.

(Ean e gan en ur seùel de bep kours, er vouteill adrest é ben)

Er pen aral a gér'vager me fantazi,
Donet e hra bamnoz de filaj d'hun ti-ni.
Meit, mar da hinoah, me barlandou dohti.
Ni barlandou hun deu
Kreiz hur plijadurieu.

Ba ! ba ! kerkloüs é kemér ur lonkad mat hoah, malachkoed ! eit glubein en anchen. Guel é kerhou er son.

(E ha d' ivet ; meit en un taul é huél ur goleu é arriù en ur horn ag er hoariléh. Ean saù spontet.)

Pardon, maléurus dén ! O Santéz Anna, mam béniget ! petra e huélan mé azé ? Ur goleu ! Ur pilet goleu ! Ur spurmant fal benak ! ur seblant a hoaleur.... Koustelé é ma marù Matau ?

— O ! ia, marù é, braù é gout, hag er goleu-zé e zou é inean
beur deit amen de houlen pédenneu genein, ha me oé mé azé,
azéet joéius é kañnal é! un estig : Pardon me sekouret !... E
han d'er gér fonapl de gas en doéré fal-sé d'é voéz. A ! peur-
keh Matau ! peurkeh Matau ! Me chapelet, me chapelet...

(En ur vonet kuit get rah é dreu : lantern, panér, tok...)

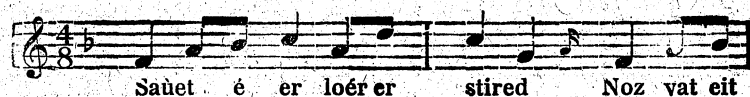

EIL LODEN

(En hoariléh e zou ur lann vras, meit é léh er bar benal é hes
un auglen)

ER GANNERÉZED NOZ

(Gusket é guen, geté peb a vah kanneréz ; un nebed treu
édan ou hazal, ind e gan ar un dro, en ur arriù.)

1

Saùet é er loér, er stired.
Noz vat eit er gannerézed
Kañnamb, kañnamb, me hoérezed
Eit en inefineu treménet

(Ind e zeuhlin eit kannein hag e gan ar un dro)

2

Kañnamb, kañnamb épad en noz
Tré men dé en dud é repoz
Kañnamb, kañnamb betag en dé
Eit er ré varù e zou ér bé.

3

Kañnamb, kañnamb ol éh dareu
E zou ar linsél en ankeu.
Kañnamb, kañnamb, doh er loér splann,
Er linsél varù, mé vou guen kann.

MATAU

(En ur arriù éndro, e sél ar é lerh)

Meit, nen dé ket mui doh me héli, en hani tok bras hont ?
D'émen é ma ean oéit enta ? Arriù e oé chuéh péchanj. N'em
es ket gouiet pégours é ma oéit kuit. Afé ! n'em boé ket kement
a eun anehon ben er fin ; komans e hremb kustumat hun deu en
eil doh égilé ; ataù, é déad nen dou ket 'azet bras genein ;
biskoah nen des gallet digor é vég. Kalz ne vern, eun erhoalh
en des groeit d'ein un herrad. Tréhet kentoh e oen dehon ;
klan é chomein arlerh en treu-men, sur mat. Meit, perak ne
chom ket ean ér vro aral eùé p'en dé oéit dehi ? Sapré lan-
tousad ! Pe iein mé d'er vro-zé, me iei eit mat, ha nen dein
ket de hónnen kin de ridek.

(Er gannerézed noz e gan éndro en eil poz. Matau e cheleu).

Petra, petra e gleuan mé hoah ? Kan. Nen don ket me unan
e grédan, é valé drémen, hinoah. Bout zou réral, meit er ré-zé
e zou guiùoh aveidonn mé. Allas ! pe vehé er spontaill tok bras
hont ar ou zro, en hani e oé genein tachant, n'ou dehé ket
hoant de gañnal.

(Er gannerézed noz e gan éndro en eil poz. Matau e cheleu).

Meit, chetu ind azé, étalon, ha m'ou hrédé pelloh. O !
meit, diaul bras ! Kannerézed noz ind, me gred ? Ia, kannerézed
noz, ha monet ardran n'hellan ket mui. Ré dost é hon arriù
dehé. Petra gobér ? Mont d'ou havet.

(Ean dost dehé)

Forh labour e zou, me gred, merhed, pen dé guir é lakel
en noz de asten en dé. Ur bugad bras benak, marsé ?

UR GANNERÉZ

Ur bugad, me heh dén, ha n'achùiou ket épad ma vou tud
ar en doar ; ha hui, pe vehé dén a féson, é vehé bremen
en hou tiegeh ; kousket mat en hou kulé é léh bout drémen é
valé.

MATAU

Fariet on, komer ; n'em skandalet ket hemb dobér. Nen
dé ket ar men goal é mar don drémen ken devéhat.

*(Ind e sañ ar un dro ; unan e asten pen er linsél de Vatau.
Ind e gän).*

Er linsél varù e zou kannet
Groeit sekour eit ma vou goasket.
D'en ineañneu peah ha repoz ;
Sekour d'er gannerézed noz.

MATAU

(Ean e grog é pen er linsél).

Get plijadur, merhed, hou sekourein hag er ré treménet eùé.
N'houlennan ket guel.

ER GANNERÉZED.

Goaskamb, goaskamb get hun divréh
Er linsél varù eit ma vou séh
Goaskamb, goaskamb, ma vou séhet
Linsél huen er ré treménet.

MATAU

Fé dam ! ne houian ket ha hi e vou séhet mat, meit, a dra
sur, ne dorrein ket men divreh, ataù. Ar er memb tu é
hoaskamb hun deu linsél er ré varù.

Kar en ankeu e vé kleuet,
Diar bel é vé anaùet
E ronsed nen dint ket hoarnet :
Damb kuit, damb kuit kannerézed.

MATAU

Ama ! chetu amen ur mod neùé de hoashein er bugad !
Meit, biken ne zivérou bannig deur erbet ag er linsél-men.
Nann, pás un dapen agren, nag é vehemb abad en noz p'en
dé guir é hoaskamb hun deu ar er memes tu.

ER GANNERÉZED

Kleuet hrér é gloh é tinsal,
Rodeu é gar é chourikal,
Er bugul noz é huitellat :
Me hoérezed mal é kuitat

(Ind e ia kuit ; er linsél e chom get Matau en é zorn)

MATAU

Meit, hou linsél, hou linsél, merhed... Ne gleuet ket, komer ?
Hou linsél.... A ! chetu ur péh a dra d'hobér d'un dén.
Petra e hrein mé get er linsél-men ? linsél er ré varù, kon-
prenet. Ret e vou d'ein hé has d'er person ben arhoah aben,
eit ma vou interret én doar béniget. Sél péh sord tro e zou
groeit d'ein élkent. Mar dan mé d'en ihuern hag eun bras em
es, er ré-zé nen dint ket prest de vonet d'er Baradoéz aben
eùé. Nann, meit hag é vehé eit pénijen é ma reit d'ein, eit men
diskein de vonet d'er gér koursoh eit mé han.

(Ean e sél doh er linsél)

Nag a benneu marù ; nag a benneu marù ! Hérisein e hran
*(Ean e gleu ur hloh é tinsal ; rodeu kar é chourikal. Ean goéh
ar é zeuhlin)*

Kar en ankeu ; kar en ankeu. Laret mat e hré er merhed-sé
er hleüent é tonet. Chetu ean ! ia, chetu ean !... Kar en ankeu.
Pardon élkent. Sant Izidor, mestr er labourizion doar hou peet
truhé dohein ; hou peet truhé dohein.

(Ean e blég é ben. Ur han a zianvéz :)

Ar er goar

Pléget hou pen kuhet hou fas É ma kar en

Ankeu é pas An - kin poénieu klen -

hued glahar É zou get da-reu lan é gar Pléget hou pen

kuhet hou fas é ma kar en Ankeu é pas.

Pléget hou pen, kuhet hou fas,
É ma kar en ankeu é pas.
Ankin, poénieu, klenùed, glahar
E zou, get dareu, lan é gar.
Pléget hou pen, kuhet hou fas,
É ma kar en ankeu é pas.

MATAU

(Ean e joént é zehorn ar er linsél hag e bed truhéus.)

Abalamor, abalamor, pardon, misérikord. N'em heméret ket er huéh-men hoah, ahoel. Rê iouank on aveit monet genoh aben. É hon é kreiz me nerh ; lausket mé hoah de dremén ar en doar un herrad amzér. Deit, chetu azé er linsél varù ; kaset hi genoh é me léh.

(Ean e saù, e daul er linsél én dianvéz hag e cheleu)

Ne gleuan ket mui nitra. Oeit é kuit. Paset é en taul-men hoah ha n'em es ket bet droug erbet.

Mat é d'ein me oé chomet er linsél-sé genien ; kenevé-sé, é oen lipet dehon. Tihet em es ean en taul-men.

Allas ! N'en groein ket dalhmat sur mat !

(Ean gleu ur han aral)

Chik, chik, petra e gleuan mé hoah ? Kan. Nen des ket fin erbet enta. E mant é tonet endro, er gannerezed-sé de glah ou linsél, braù é gout, ha m'em es hi reit d'en Ankeu. Petra e

hreïn mé bremen ? Chervij hé des rantet d'ein, guir é, rak, kenevétì ne vehen ket mui dispos é mem brageu, meit, na bremen ? — Tostat e hrant ; é mant é arriù. Fé dam ! goa-harzé, é han d'ou gortoz.

ER HORRIGANNED

(Er horrigañned e arriù en ur gañnal hag en ur gorol)
Er lun, er merh, er merhér *(liés)*.

MATAU

Er horrigañned ! er horrigañned ! er horrigañned a valloh Digoéhet on arnehé ; grofinet on dehé. Ne vanké mui meit er ré-men hinoah. Arlerh, é hein get en diaul, mar ben hoah biù ; fol brein e vein ataù ; ia, fol brein, mat de gas de *Les-veleg*. Arlerh hinoah é ma achiù men doéré.

UR HORRIGAN

Petra e glasket hui dré-zé, dén fariet, d'er hours-men ag en noz ? A gement, éloh, e zigoéh ar hur festeu, e zeli donet de gorol genemb ha deit hui eùé, men dén mat.

MATAU

Penaus korol ? me heh tud ! un dén a me oed ! Nen des ket moiand d'ein, krosset èl men dé men diùhar. Lausket mé de vonet get me hent mar er havan. Mizér erhoalh em es bet elsé, hinoah. Ia, lausket mé me zud vat, m'hou ped, abalamor de Zoué.

ER HORRIGANNED.

Kalz ne vern ; de gorol, de gorol... Dré vraù pé dré vil, ne dalv ket er boén rekinal. De gorol, de gorol...

(Ind er stleij dré nerh ér horol).

MATAU

(En ur reboursal un tammig)

Meit pas ! meit pas ; ho ! meit pas ! Lausket mé...

(Ind e gorol ol ar un dro)

Er lun, er merh, er merhér *(liés)*

(Epad mé mant é korol é arriù un dén bos, en ur gañnal)

Men é ma oeit men deved du,
Er ré grizon hag er ré huen,
Pe n'ou havan ket é nep tu ?
E kov er blei gloan ha krohen.

Ché ! ché ! Er horrigañned ! Er horrigañned !... Er horrigañned a valloh !

(Ean ia eit monet kuit. Er horrigañned en arrest).

ER HORIGANNED

Hola ! Hola ! Arrestet ! Arrestet !... (Unan) Petra e glasket hui drémen, men dén mat, d'er hours-men ag en noz ?

EN DÉN BOS

Men deved em boé kollet déh de greisté hag é hon doh ou hlah a houdé.

UR HORRIGAN

Mat, mat ! meit de hortoz, deit de gorol genemb éi er réral. Deverroh e vou en treu hoah... Brasoh e vou er vanden aha-nomb.

EN DÉN BOS.

Korol, me heh tud ? Un dén maheignet élonn, ha nen des korollet biskoah en é vuhé ? Meit, n'hellein ket gobér nitra a vad; n'hellein ket monet de hél ; m'hou lakei de vankeñ hoah. Pas, m'hou ped, lausket mé de vonet d'er gér é peah. Nen don ket mat de nitra meit de hoarn er seud.

ER HORRIGANNED

Kalz ne vern, de gorol, de gorol... El en ol e zigoéh ar hur festeu, ret e vou d'oh korol eùé.

(Ind er stleij én dro hag e gorol)

Er lun, er merh, er merhér (liés)

(Epad mé mant arrestet eit konz, Matau, é zehorn ar é gos-téieu e lar :) aiou ! aiou ! n'hellan ket mui ; achiù on, pariù on. Aiou ! aiou !...

EN DÉN BOS.

Arrestet un tamm'ig, mar plij genoh : hou soñnen e zou braù, braù memb, guir é ; meit nen dé ket hir erhoalh. Pe vehé laret.

Er lun er merh, er merhér.

Er sadorn ag er gunér

é, vehé kalz braùoh hoah.

(Epad mé mant arrestet. Matau e lar arré :) aiou, aiou N'hellan ket mui ; achiù on. Aiou, aiou !...

ER HORRIGANNED

Guélamb 'ta ; guélamb 'ta !...

(Ind e gorol).

Er lun, er merh, er merhér,

Er sadorn hag er gunér (liés).

ER HORRIGANNED (Pep hani e gonz en ur arrest.)

Braù ! braù ! braùet ur soñnen. Er huellan e zou bet groeit biskoah. Nen des ket hé far ar en doar...

(Unan hembkin) Petra e hramb ni dehon eit er péein bout groeit d'emb ur soñnen ker kaer ?

(Ol ar un dro) Lammamb é vos geton. Lammamb é vos geton.

UR HORRIGAN.

Chetu ean lammet. Kerhet d'er gér bremen dijabl kaer ha divahein.

OGUST.

Trugéré d'oh, tuchentil ; ia, trugéré me zud vat, rak é guirioné, me zou mé ur labous bremen merhat ! Souehet e vou en dud d'ein doh men guélet é arriù er gér. A ! ia é ma ret laret, chetu un dén dispak amen, mil mad e vehé ar en treu. (Ean ia kuit en ur hobér ur iouhaden.)

MATAU.

Meit, na mé ? na mé ta ? aiou, aiou ! me chomou mé de gorol genoh de viken ! Arriù on chuéh erhoalh, pelzou amzér. Ne vehé ket péhed me lézel de vonet kuit d'em zro. Kousket é men diùhar ken n'ou santan ket mui. Aiou ! aiou !...

(Ind e gorol)

Er lun, er merh, er merhér
Er sadorn hag er gunér (liés).

MATAU

Arrestet ; arrestet hoah un tammig bihan, mar plij genoh, malachtou ! Me ia mé d'hobér d'oh ur soñnen, eùé, aveit ma hellein monet kuit ahoel. En hani en des groeit en dén-sé e zou braù ne laran ket pas, meit nen dé ket hir erhoalh hoah, elsé Pe vehé laret :

Me gred é vehé braùoh eit nen dé ; ia kant kuéh braùoh.

ER HORRIGANNED

Guélamb 'ta ; guélamb 'ta !

(Ind e gorol).

Er lun, er merh, er merhér
Er sadorn hag er gunér.
Hag er ieu eùé.

ER HORRIGANNED (fachet ; pep hani e gonz)

Nen des ket moiand de gorol get hou soñnen. Ur soñnen ker sot, ker vil, ken divalaù. Ni hur boé ur soñnen vraù ha hui e hues hi kousiet. (Unan) Ramb dehon bos en al e zou amen a kosté, eit en diskein de cherrein é veg ur huéh aral, pe ne houiou ket nitra. (Ol ar un dro) Ramb bos en al dehon.

Ramb bos en al dehon.

(Er horrigañned en taul a blat eit lakat er bos ar é gein).

MATAU (épad lakat er bos)

O Sent ha Santézed ag en néan, deit d'em sekour, deit d'em sekour. Diboéniet-mé ag er horrigañned miliget men. Petra e hrant ind d'ein, o men Doué ? Petra e hrant ind d'ein ? Me lahein ! Me lahein !...

UR HORRIGAN (Pen dé lakeit er bos)

Chetu eit hou péen ag hou poén. Kerhet d'er gér bremen ha ni, ni ia de vonet eùé, rak homans e hra splannat ; tostat e hra en dé.

(En ur vonet kuit)

Er lun, er merh, er merhér,
Er sadorn hag er guéner (liés)

MATAU

A ! ia, monet d'er gér bremen, en dra-zé e zou braù de laret. Prop on de vonet d'er gér ! En ur péh a stad ou des me lakeit. Krevein e hrein get er véh, get ur bos ken diharak ar me hein. Ne houient ket er goarn geté mar oent poéniet geton ?

Na me zok em es kollet ? mem bah ? me fanér hag e oé abarh. Suan, rousin, pébr, halen, tacheu, poénteu, pear blankad bara chuen hag ur vouteillad guin ardant ? Ia, guin ardant ! meit kerhet d'ou hlah. Kollet int rah, rah, rah !... Lahet e vein get er vestréz en ur arriù ér gér. Meit, me larou dehi : « Mar me skoet, moéz peur, groeit ar er bos-sé ken ne vou arriù ker plén èl me hein. » A ! ia, guir é, bremen é houiein émen hé lakat de skoein pe vou fachet : ar mem bos sur ; ar mem bos hoah ; hag ar mèn bos dalhmat.

Chetu er vugulion é arriù ér lann get ou loñned, en ur gañnal, ha me zou mé dré-men hoah. Meit, él men dé guel kafinal eit houiein, kerkloüs é d'ein gobér élté en ur vonet get me hent. Me zreu e vou ur sord.

(Ton : Soñnen er bugul, get Job er Glean.)

Pe saù er loér, er stired (diù huéh)
Ol en dud vat e vé lojet
A gement en des spered.

**

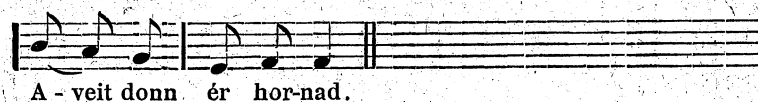
Mar chomet dré-zé de noz
De gol hou iehed, hou repoz,
Hui gavou èlonn ur bos.

**

Kement-sé nen dé ket geu.
Hiniù en dé, èl hun tadeu,
Ni e huél hoah spontailleeu.

TERVET LODEN

(En hoariléh e zou én un ti bihan, tioél, lous. Guélet e vé a dal, un trémaillér ; étalton a kosté un hantulér get ur holeuen rou-sin é loskein abarh. É kreiz en ti, un daul, hag édan en daul, ur pod-hoarn get un astel abarh. Er sorseréz, ur hroah goh, blèu quen dehi, e zou azéet é néein hag e gan ar un dro).

ER SORSERÉZ

Pe oen mé merh iouank
É ti me mam, me zad,
Koantoh ne oé ket stank
Aveidonn ér hornad.

**

Get en amzér goudé,
Nen don mui meit ur hroah,
Hag e lar é zoéré
D'en nemb e vé é klah.

**

Nen des édan en héaul,
Aveidonn, falloh moéz ;
M'em es um reit d'en diaul
Aveit bout sorseréz.

(Hi arrest a néein ; e grabis hé bizied, hé diskoarn...)

Unan benak e zou é arriù d'em havet. Doh en débran e hra d'ein penneu mem bizied, kostéieu mem diskoarn, en dan a me sèlieu-troed, é houian reih mat en dra-zé.

MATAU

(Matau e arriù de gavet er sorseréz eit lemel, diar é gein, er bos en des reit dehon er horrigañned.)

Noz vat d'oh, er vam goh, penaus é ma hou iched !

ER SORSERÉZ

Mat erhoalh, me mab peur, mat erhoalh ; na genoh ? Deit oh em guélet hinoah ?

MATAU

Ia, deit on sur, er vam goh. Ankinet bras on-get er bos-men e zou ar me hein. Nen dé ket erhoalh mé ma diharak ha mé hra méh d'ein, meit ohpen, diézemant e hra d'ein d'hobér me labour. Pe blijehé genoh labourat dohton, marsé hui er hasehé kuit ?

ER SORSERÉZ

(Hé unan a kosté, en ur seùel, hag en ur lakat hé hegil ar en daul)

O ! er goh mecher ! ha laret em es um huerhet d'en diaul eit gobér er vechér miliget-men ! Allas ! mal e vou chonjal neoah ér bed aral... arriù on koh... Er marù e zou tost... Ia, mal e vou chonjal !

(De Vatau)

Labourat dohton ? Doh er bos divalaù zé ? Geou, geou ; men dén mat, ha digoéhet oh ag er guellan: Ohpen mé ma tioél en noz, en ér e zou dispar hag er loér, a houdé déh, e zou ar en diskar. Deu dra rekis de gavouit eit diskontein éi mé ma deliet. Meit, me lezeu e zou achiù hag e vou ret d'ein gobér ré-ral kent ma hreir labour erbet kin.

MATAU.

Hou lezeu e zou achiù hag é vou ret d'oh gobér réral ? Penaus ta ? Bout zou sorserion, mam-bérén, ha ne vé ket rekis dehé kavouit a lezeu ; ré hag e labour get karteu, e sél doh er stired, doh kalon en dorn, er bizied, en ivineu, ne houian doh petra rah !... ; ré hoah hag e zistan d'en droug get tèr huéhaden ; tèr hroèz groeit a véz tu en ur laret patérieu a bep sord ha treu aral, kuit a lezeu...

ER SORSERÉZ

Er sorserion aral, dén mat, e hra él ma hellant.

Nen dé ket reit d'en ol kavout en hevelep gelloud nag en hevelep diskemant. Er lezeu em es mé e zou hemb par. Satan ean-memb er groa, ha ne vou ket kavet é nep tu kerkloüs el-ton, ar en doar. Meit er gobér é ma ret d'ein monet de greiz er lann vras, duhont, doh brahad mein en diaul. Ia, inou, étal troed er ménhir, é vé groeit er lezeu kaer-sé. Mar plijehé genoh me sekour de gas me zreu ? — Keméret er goleu, me gasou er pod-hoarn.

(Matau e gemér en hantulér, er sorseréz, er pod hoarn e zou édan en daul get un astel abarh. Ind e ia kuit get en treu-zé, er sorseréz en ur hochellein. Arriù étal en nor ; ind e gleu gurun ; ind e arrest.)

MATAU.

O ! mam goh, nen des ket moiand monet betag ino hinoah, ken tióél ha diharak él men dé en noz. En aùel e zou dirol ; er luhed e splann ; er gurun e darh ; er glaù e goéh a boulad. Er chas hembkin ne vehent ket eit harz édan en amzér-sé.

ER SORSERÉZ.

Gurun ha glaù e hra ? (hi sél ér méz) Ia ! goal fal é en amzér, sur ; goal fal dohtu. Neoah, ino, doh brahad mein en diaul, é ta dalhmat Lusifer d'hobér d'ein me lezeu hag en amzér-men e zou ag er choéj eit gobér lezeu er sorsereh.

MATAU.

Laret kentoh : ag er choéj eit cherrein hur marù. — Perak ne hret ket hou lezeu amen, mam bérén ? Kerkloüs e vou hag ésoh d'oh eit monet de ridek er lanneùier-sé, d'er hours-men ag en noz De fourchetat er bodeu lann... Cheleuet mé ha hui hrei guel : groeit hou lezeu amen, ha mé cherran en nor, kloz, rak hirisein e hran é kleuet er gurun-sé.

(Ind e za endro. Er gurun e arrest.)

ER SORSERÉZ.

Guir e laret, me mab ; guir e laret. Braùoh é bout amen, sur mat, eit ar lein er mañné du-zé, durheit d'er seih aùel, mel nen dé ket sur é vou groeit d'ein er lezeu-zé ém zi.

MATAU.

Perak 'ta, mam goh ? Perak enta ? Anséet ataù !

ER SORSERÉZ

Ama, ia ! ama, ia ! aben, aben. Chetu lakeit er pod-hoarn ar en tan.

(Hi e lak er pod-hoarn é pign doh en tremaillér.)

Bremen é han de laret er beden e zou ret eit galuein Lusifer, me mestr, de zonet d'ou gobér.

(Hi e zeuhlin hag e gan èl ur bédén.)

Deuhlinet ar en doar, er beurkeh sorseréz.
El doh troed er ménhir, léh ma er groa liés,
Hou péd, o Lusifer, hinoah de zonet
D'hobér dehi amen hé lezeu miliget
Chetu hoah me fod-hoarn, groeit ma vou éndro lan.
Aveit er péin d'oh, me rei korv hag inean.

SATAN

(Gusket é du ; korneu dehon ; ur gavelod hir en é zorn. Ean é gonz get ur voéh kriù, huerù ha hirisus. Doh er guélet é arrù, Matau e blad de guhet doh kosté en daul. De bep kours, ean asten é ben de sellet gobér er lezeu ; e grabis é ben ; e heij é zis-koé... Ben er fin é ma hãrdéh erhoalh eit chom en é saù. Epad gobér er lezeu, er sorseréz ou mesk ér pod-hoarn get hé astel.)

Chetu Satan, me merh, um lakeit én hou saù (Hi e saù)
E tet a laret d'ein ur beden kaer ha braù.
Ur bédén hag e zou, d'en ol diauled, jaujabl ;
E zou kauz mé hon deit d'hou kavet ker fonabl.

★★

Aveit me hleuet mat, digoret hou tiskoarn.
Ha huéhet gres en tan tro-distro d'hou pod-hoarn ;
Hag abarh, guéh-der-huéh, taulet er lezeuaj.
E han de hanuein d'oh én ur berrig langaj.

★★

Lakeit aveit komans, ur beden fal én dan.
Er péh e hel plijout er guellan de Satan.
Meit, é kreiz er malloh hag en touiadenneu,
Krénét, rak én ihuern é vou chuillet dareu.

ER SORSERÉZ

Chetu er péh e zoujan justerhoalh.

MATAU (édan en daul)

Ia, ha mé eùé neoah.

SATAN

Klasket bremen tro d'oh, mar d'oh prest d'em cheleu
Er guellan, er fallan, anaùet a lezeu.
Get boketeu brulu, lakeit er vankadel (1),
Lénad ha jenegré ; pri mangoér ha rañnel.

(1) Cigüe.

Lagad deheu ur vran ha kalon un toseg
Get grouiad raden glas cherret noz Nédéleg.
En diabarh ag ur puns, dichen trihueh troéad,
Aveit kavet er ré e vou d'er lezeu, mat.

**

Trohet hoah, én hé bég, téad fourchellek un aer
Hag e vou bet goret get ur hoh pentefér.
Keijet er héauten vestr en eil doh égilé
Cherret abret, é nuah, er hetan dé a vé ;

**

Get melion askellek, lakeit en tad anhoé ;
Krohen milén ur sourd, milén pen ur frejé ;
Flem guisped, goed spalhouér, kraboneu ur chignan,
Téad ur blei arajet, boelleu ur bobelan

**

Hachet menuit, é kreiz, ivineu er skoul fal ;
Ar lein, un dornad bleu, ur logoden pen-dal
Flastret ha keijet mat, ha huéhet ar en tan,
Er lezeu e vou groeit e vou hani Satan...

ER SORSERÉZ

Trahoalh mestr, trahoalh. Tuchant e vou lan me fod-hoarn.

MATAU (*a kosté*)

Ia trahoalh eit anpouzonein rah en dud ag er hornad bro-men

SATAN

Gorteit mé hnan ur sél én dan ag hou pod-hoarn.
Hemb mont abarh, hañni, ne faut chomou é darn.
Doh er guélet, me gred, é ma hoah rè galet.
Eit gobér er flourat, distér tra e zou ret :

**

Lakeit goed ur huiz goh, en devou bet débret
Hé naù a ré vihan, en dervet kuéh kontet.
Goed ur hroédur bihan, ne vou ket kristénet,
Hag en devou é vam seih érauk hoah lahet.

MATAU (*a kosté*)

Ret e vou bout arloup mat eit lonkein er stronk a ioud-sé m
ichtou !

SATAN

El men dint ar en tan a houdé hantér noz.
A pe gañnou er hog, ou dichen hemb gortoz.
Eit ma vou ur lezeu a joé hag a ankin,
Gobér dehon en dro diar benneu hou teuhlin.

Naù guéh ar er memb tu, naù guéh ar en tural ;
Naù batér eit en diaul ; naù eit en éled fal.
Mar hues me cheleuet ; mar hues konprenet mat
Beet fidél de Satan, achiñet labourat.

(*Ean ia kuit en ur rein un taul gavelod de Vatau.*)

MATAU

Aïou ! aïou ! Oeit on geton ; oeit on geton ar é havelod.
Pardon men Doué.

(*Ean ia kuit en ur ridek.*)

ER SORSERÉZ

Arrestet, arrestet. Ne gleuet ket, dén mat ? Gorteit, prest é er
lezeu. Nen det ket kuit bremen ahoel. Deit éndro. (*A kosté*) Afe
geou, mat erhoalh en des groeit achap. Arlerh er huéh-men ne
hreïn kin er vechér dañet-men. Nann, sur mat.

MATAU

(*En ur arriù éndro*)

Aïou ! aïou ! M'em es bet eun ; m'em es bet eun. Un tammig
muioh é oen lipet dehon.

ER SORSERÉZ

A ! Deit oh éndro ? Me chonjé é oeh achapet, èl ur hah foétet.

MATAU

Achapet él ur hah foétet ? Ia, ha mal e oé d'eïn. Me chonjé mé
é oen oeit get en diaul é fourch é havelod. Nen don ket, é klah
monet d'en ihuern, drest pep tra.

(*E unan a kosté*)

Fal em es groeit é tonet de gavet er sorserez brein men. Emen
é hon mé arriù ? E ti en diaul a dra sur, nen des ket a laret pas.

ER SORSERÉZ

Pen dé guir é hoh deit éndro é veet chervijet ag er guellan,
Chetu amen lezeu kanpenet ag er choéj, hag ur ioh. Hani mat,
e zou groeit d'eïn hinoah meit él nen des ket ém zi na klogé, na
chudel, degaset d'eïn hou tok ; m'er lakei d'oh lan bar. D'er réral
é vé tailet bihan er loden, meit d'oh hui, me rei hou leih.
(*Matau e ra é dok d'er sorserez ; hi hra seblant er hargein hag
er ra éndro de Vatau*)

Chetu, me mab, ivet er lezeu kaer-sé ; er lezeu hemb par hag
ésa de rah er hlénuedeu, rah en drougeu, rah er poénieu ha mi-
zérieu, hag e hra d'un dén guélet splann én amzér de zonet.

Bout hou pou, ia pé nann ?

MATAU

(Ean gemër é dok, e ia eit ivet meit e arrest.)

Ia, ia, mam goh, reit d'ein ag e lezeu-sé deustou dehon bout vil ha lous erhoalh ; meit, érauk ma ivan ur bannig hembkin, é houlennan genoh : Ha ean e zou bras erhoalh é helloud, kriü erhoalh é nerh aveit lemel diar me hein, er bos-sé en des reit d'ein er horrigañned ?

ER SORSERÉZ

De gement-sé, dén peur, ne reskondein ket d'oh. Er horrigañned-sé, éi ma houiet, e zou tud a valloh. Bugalé int d'en noz ; bugalé int d'en diaul hag ou gelloud e zou brasoh eit me hani.

MATAU

O ! a gont erbet nezé, mam goh, ne houlennan hou lezeu. Mar dé ken bihan é bouvoér ; ken distér é nerh. Ma nen des ket gelloud malloh ur horrigan, nen dein ket aveiton de loskein me inean. Nann, nann ! Kerhet hoah d'en ihuern a léh ma oh deit.

(Ean en taul de lost en ti tok ha rah)

Gobér men dafinasion eit lemel ur bos diar mé hein hemb gout mar bé lammet ! Sur, ret e vehé bout fol.

ER SORSERÉZ

Guir e laret me mab, guir e laret. Ia rè gir é, sur mat, monet d'en ihuern de virüikin eit un dra ken distér. Mé eùé, mé um gonvertis. Nahein e hran Satan hag er marhad em boé groeit geton. En tan er lezeu-men ; én tan, en ampouizon. Hoant turel e, zegas d'ein. Ké em es d'em amzér baset. Ia, ké em es ; ké em es...

(Mont e hra d'en turel én tan, meit Satan e arriü.)

SATAN (arfleuet)

Petra ? Petra e gleuan mé amen ? Penaus, hui, sorserez, me merh, hui me nahehé ? Hui hag en doé groeit marhad dohein e vehé bet hou inean d'ein aveit argand hag eur ? Me ré d'oh hou koulén, hou inean e vou d'ein. (De Vataü) hag hous hani, eùé, me me labous.

MATAU

Pas, mar gellan ataü.

ER SORSERÉZ

Nann, na mar gellan mé eùé.

SATAN

Na mar gellet hui eùé ? Gorteit kentoh mé veet merchet splann get er bos-men, eit ma veet anaüet get en ol. A ziar gein en dén men é vou lakeit ar hous hani. Gorteit, komér ! Gorteit ! gorteit !...

MATAU

(Pen dé lammet é vos, en ur vonet kuit).

Lou, ou, ou ! Chetu mé diboéniet.

ER SORSERÉZ

(En ur vonet kuit, fonnapl, Satàn ar hé lerh)

Lakeit ean éi pod hoarn de huellat hou lezeu. Lakeit ean er pod-hoarn de huellat hou lezeu...

SATAN

(En ur zonet éndro).

Marsé é vou ret d'ein er lakat ar me hein-mé ?

(Arfleuet, ean daul er bos éi pod-hoarn hag er brock abarh get é havelod.)

Nen dé ket get ur bos é vou lan en ihuern.

(1) Ar hént er Baradoéz, me lakei drein ha spern,

(En ur heijein é havelod)

ha Satan e vou er mestr.

MATAU

(Matau e arriü éndro get ur pladad deur béniget hag ur bar loré. Er sorserez e héli.)

Gorteit, spered en droug, Lusifer miliget, diaul a valloh ; er spontaill eidoh hui e zou deur béniget. Ne hues ket er lakeit d'hobér hou lezeu ? Ama ! Chetu. (Ean er strimp get en deur béniget ; en diaul e gri forh) hoah ; hoah ; aveit degas chonj d'oh é ma mat eit ésat d'hou ardeu.

Hoah ; hoah ! Kerhet d'en ihuern, lon vil, a léh ma oh deit.

(En diaul e ia kuit en ur hudal. Matau e vann é zeur béniget, plad ha rah, ar é lerh.)

(Arrest e hrant un herrad eit torchein ou fas get ou mancheu.)

ER SORSERÉZ

Oeit é kuit, er lon vil, meit béh é zou bet, me fillor. Béh e zou bet. Me chonjé un herrad é oemb grillet dehon.

MATAU

A ia, béh e zou bet sur, mam goh, ha start hoah meit bremen é anaüan mestr er spontaillu ; en hani é laka Satan de saill : deur béniget get er labous fal-sé chetu er lezeu e zeliamb kavoeit.

ER SORSERÉZ

(En ur durel er pod-hoarn d'en dias azoh en trémaillér).

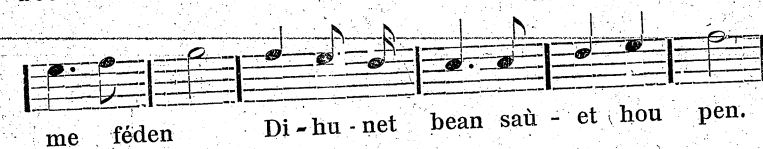
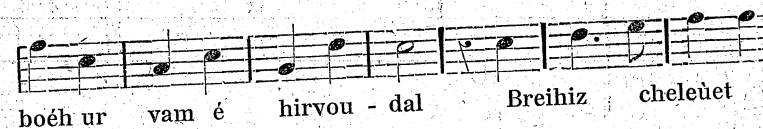
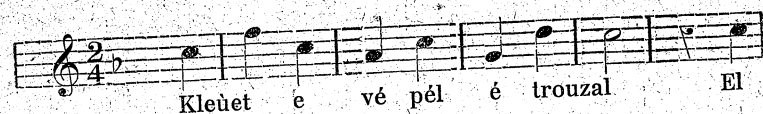
En tan hani en diaul ; én tan, aben, aben.

(1) Éit parrot a vonet d'imou és, en ur saill,
En diaul aveit mal dén e' er brasen spontaill,

(Ou deu, en ur vonet kuit, unan de bep tu, e stank ou fri en ur laret :)

A !... Foei !... Blazein e hra...

(Ol en hoarierion e zou tolpet ar er lér hoari. Ur hañnour e
er pozieu, er réral e ziskan.)

DISKAN

Karamb hur bro hag hé lavar,
— Hé soñnenneu e zou hemb par
Hé lanneüier hag hé hoédeu,
Karamb-té get ou spontailieu.

1

Kleuet e vé pél é trouzal
El boéh ur vam é hirvoudal :
« Breihiz cheleuet me féden,
Dihunet bean ! Saùet hou pen.

2

Ne lausket ket én hous amzér
Monet de gol, étre bredér,
Er modeu koh, er guskemant,
Goarnet ind mat get hou parland.

3

Ne veet ket doh hou pro digas,
Na nen det ket d'er hérieu bras.
Chomet ar er mézeu dalhmat
En hou parkeu de labourat.

4

E tivroein ne gavér ket
Biskoah konfort nag eursted.
Chomet ér gér get hou tud koh,
Stag doh hou pro avel ur roh.

5

Stag doh hou pro ; doh hé modeu
Goarnet héritaj hou tadeu.
Merùel él léh mé oeh bihan,
Er gulé kloz étal en tan ».

6

— D'er vam-sé ol hag e garamb,
A voéh ihuél é reskondamb :
« Ni zou bugalé Breih-Izél,
Ni e vou d'oh berpet fidél.

7

Tré ma splannou adrest er bed
En héaul, er loér hag er stired,
Ni hoarnou mat lavar hur bro ;
Hé modeu kaer ol ar un dro.

DEVÉ

